J. Pakuła, Prosto z wokandy: ocena przepisana a średnia ocen [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 10 października 2024 r.
online: http://pomocmaterialna.pl/blog/20241010,
dostęp: 11 października 2026 r.

Prosto z wokandy: ocena przepisana a średnia ocen

Uczelnia ma swobodę w zdefiniowaniu średniej ocen, chociaż regułą powinno być powiązanie jej z programem studiów. Za słuszne należy uznać pomijanie ocen, które studentowi przepisano, bez nakładu pracy w danym roku akademickim.

Jacek Pakuła 10 października 2024

W ostatnim czasie opublikowano uzasadnienie do wyroku WSA w Warszawie z dnia 5 czerwca 2024 r., sygn. VII SA/Wa 1002/24, w przedmiocie przyznania stypendium rektora.

Mogłoby się wydawać, że to typowa i prosta sprawa, bowiem spór koncentrował się wokół średniej ocen. Te sprawy są jednak coraz trudniejsze, chociaż niektóre problemy nie są nowe. Zacznijmy się od stanu faktycznego i argumentów obu stron, tj. organów uczelni i wnioskodawczyni.

Studentka zaliczyła pierwszy rok studiów I stopnia i wystąpiła z wnioskiem o stypendium rektora. Organy stypendialne przyjęły, że średnia studentki to 4,55, zaś należało wykazać minimum 4,58. We wniosku o ponowne rozpatrzenie studentka podniosła, że do średniej ocen nie wliczono oceny z języka angielskiego. Gdyby organ prawidłowo wyliczył średnią to jej wynik 4,62 pozwoliłby na przyznanie wnioskowanego stypendium rektora.

W wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy organ odwołały się do przepisów regulaminu, zgodnie "stypendium rektora może otrzymać student po zaliczeniu pierwszego roku studiów pierwszego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, który uzyskał: 1) wyróżniające wyniki w nauce rozumiane jako wysoka średnia ocen uzyskanych w Uniwersytecie w poprzednim roku studiów ze wszystkich przedmiotów objętych planem studiów na danym kierunku (specjalności) studiów". Organ przypomniał, że chodzi tu o średnią arytmetyczną wszystkich ocen pozytywnych i negatywnych uzyskanych w Uniwersyteie w poprzednim roku akademickim przez studenta z przedmiotów kończących się sprawdzianem lub zaliczeniem na ocenę. W ocenie organu zaliczenie lektoratu, chociaż ów lektorat przypisany był do I roku studiów, nastąpiło na podstawie wyniku uzyskanego z egzaminu maturalnego. Nie jest to więc ocena uzyskana z przedmiotów zakończonych sprawdzianem lub zaliczeniem na ocenę.

Studentka w skardze do WSA podnosiła, że uzyskała zaliczenie lektoratu na podstawie bardzo dobrych wyników z matury dwujęzycznej. Organ w odpowiedzi wskazał, że studentka została zwolniona z uczestnictwa w kursie z języka obcego z uwagi na wysoki wynik egzaminu maturalnego. Podstawą takiego zwolnienia był inny akt wewnątrzuczelniany, a jego postanowienia pozwoliły na uzyskanie zaliczenia z lektoratu. Organ odwołał się również do przepisu art. 91 ust. 1 PSWiN, zgodnie z którym stypendium rektora może otrzymać student, który uzyskał wyróżniające wyniki w nauce. W ocenie organu osiągnięte wyniki maturalne nie były wynikami w nauce pobieranej w czasie i w ramach studiów, tylko przed tym okresem i w ramach odbrębnej edukacji. Organ wskazał jednoznacznie, że tylko osiągnięcia uzyskane w ramach studiów odbywanych w Uniwersytecie pozwają na stosowanie sprawiedliwego i bezstronnego kryterium oceny.

W ocenie organu ocena uzyskana poza uczelnią nie powinna być uwzględniana przy obliczaniu średniej. WSA rozpatrując skargę studentki, uznał, że zasługuje ona na uwzględnienie. Sąd odwołał się do przepisów uczelnianych, na które zresztą powoływał się organ stypendialny, zgodnie z którymi stypendium rektora może otrzymać student, który uzyskał za poprzedni rok akademicki wysoką średnią ocen, która zdefiniowana została jako średnia arytmetyczna wszystkich ocen pozytywnych i negatywnych uzyskanych w uczelni w poprzednim roku akademickim przez studenta z przedmiotów kończących się sprawdzianem lub zaliczeniem na ocenę.

W dalszej części Sąd przypomniał, że jednym z warunków ukończenia studiów jest opanowanie języka obcego. Przepisy

uczelniane, które zresztą po części przyczyniły się do powstania sporu między studentką a organami stypendialnymi, zakładały że studenci, którzy otrzymali wysoki wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym, tj. od 90% wzwyż, uzyskują zaliczenie dwóch semestrów języka obcego z oceną "bardzo dobry".

Sąd uznał, że lektorat z języka obcego jest obowiązkowym przedmiotem, podlegającym zaliczeniu na ocenę. Wynik egzaminu maturalnego pozwolił studentce uzyskać zaliczenie przedmiotu objętego programem studiów, uzyskując ocenę "bardzo dobry".

W ocenie Sądu, w świetle powyższego, brak jest podstaw, aby uzyskaną ocenę z języka obcego pominąć obliczając średnią na użytek stypendium rektora. Odwołał się Sąd m.in. do przepisów uczelnianych, które pozwalały studentom uzyskać zaliczenie lektoratu na podstawie wysokiego wyniku maturalnego. Jednocześnie Sąd wskazał, że z regulamin ustawowych, ani też z prawa uczelnianego nie wynika, by tak uzyskana ocena nie podlegała wliczeniu do średniej. Sąd zanegował również stanowisko organu, zgodnie z którym nie można było uzyskanej w taki sposób oceny wliczyć, ponieważ nie została uzyskana w uczelni. Sąd odwołał do do decyzji dziekana o zaliczeniu lektoratu, a tym samym wg Sądu, trudno przyjąć, że ocena ta nie była uzyskana w uczelni.

Wyrok jest prawomocny, uczelnia nie skorzystała z prawa do złożenia skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Można mieć jednak wątpliwości, czy rzeczywiście wyrok jest słuszny i stypendium rektora powinno zostać przyznane studentce (?).

W mojej ocenie studentka uzyskała ocenę z lektoratu w poprzednim roku akademickim, ale była to *de facto* ocena przepisana na podstawie wyników uzyskanych poza tymi studiami, a nawet przed okresem studiowania. Istota stypendium rektora polega na konkursie. Konkurs powinien charakteryzować się sprawiedliwością. Oznacza to, w pewnym uproszczeniu, że okresem rozliczeniowym jest poprzedni rok akademicki i to wyniki wypracowane w tym okresie powinny być brane pod uwagę. Studenci mają do zdania szereg egzaminów. Oczywiste jest to, że osoba, która nie musiała zaliczyć lektoratu, z uwagi na zwolnienie uzyskanie w oparciu o wynik egzaminu maturalnego, ma dużo więcej czasu na przygotowanie się do pozostałych egzaminów i zaliczeń przypisanych do roku akademickiego. Już z tego powodu należało uznać, że organ prawidłowo obliczył Średnią ocen studentki, nie wliczając wyniku z lektoratu.

Doszło do sytuacji, w której prawie wszyscy studenci byli rozliczani z wyników wypracowanych w poprzednim roku akademickim, natomiast studentka miała ten komfort, jako zwolniona z lektoratu, że mogła poświęcić więcej czasu, a tym samym przygotować się lepiej, do pozostałych przedmiotów. Inna sytuacja miałaby miejsce, gdyby w tym samym roku akademickim uczęszczała np. na kurs językowy i zdałaby, nawet poza uczelnią, egzamin z języka obcego, a uzyskane w ten sposób certyfikat prowadziłby do zwolnienia z zaliczenia lektoratu. Kluczowe bowiem jest to, że w danym roku akademickim studenci mają być rozliczani z aktywnego studiowania, co należy rozumieć, jako pobieranie nauki.

W mojej ocenie Sąd błędnie przyjął, że wyniki wypracowane na etapie szkoły Średniej i egzaminu maturalnego mają przełożenie na stypendium rektora na wyższym niż I rok studiów. Jest przecież przepis art. 91 ust. 2 PSWiN, który pozwala na przyznanie stypendium rektora na I roku studiów osobie, która ma konkretne osiągnięcia wypracowane w szkole średniej. Na tym polega system pomocy materialnej oraz istota stypendium rektora (motywacja), że o ile na I roku studiów można otrzymać wyjątkowo stypendium tylko i wyłącznie na podstawie wyników wypracowanych na etapie szkoły średniej, o tyle już na latach wyższych na użytek stypendium rektora mają znaczenie tylko i wyłącznie wyniki uzyskane w poprzednim roku, liczonym według programu studiów.

Ważne jest to, że uczelnia musi ustalić sposób obliczania średniej na użytek stypendium rektora. Ma więc tu swobodę, np. ograniczając się do egzaminów, jak również do zawarcia w regulaminie postanowienia, zgodnie z którym ocena przepisania nie będzie wliczana do średniej ocen. Nie ma znaczenia, czy przepisano ocenę z innych studiów, czy przeliczono wynik egzaminu maturalnego. Takie rozwiązanie nie zamyka drogi do stypendium w oparciu o Średnią ocen, bowiem studentka realizując program studiów ma inne oceny, które pozwalają wyliczyć Średnią.

Coraz częściej odwołujemy się do słuszności i tak powinno być tym razem - należy pomijać oceny, które studentom przepisano, bez nakłady pracy w danym roku akademickim.

Pod adresem: https://pomocmaterialna.pl/ministerstwo/2024/ dostępna jest aktualna oferta bezpłatnych webinarów. Zapraszamy do udziału!

Blog pt. Pomoc materialna dla studentów jest częścią projektu Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki pt. Pomoc materialna dla studentów - kompetentnie i na czas! - II edycja, który decyzją Ministra Nauki został dofinansowany i jest zrealizowany w 2024 roku jako zadanie publiczne w ramach konkursu pn. „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego”.